

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України
Науковий університет імені Етвеша Лоранда
(м. Будапешт, Угорщина)
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж МДУ»

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез доповідей
за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної
конференції 27-28 жовтня 2022 року

Україна, Мукачево
27-28 жовтня 2022 р.

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(Протокол № 9 від 21 листопада 2022 р.)

Рецензенти:

Хомич Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ);

Стахів Марія Олексіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, Львівський національний університет ім. Івана Франка (м. Львів).

Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 жовтня 2022 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачєво: Вид-во МДУ, 2022. – 402 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції». Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку загальноосвітньої та вищої школи, освіти дорослих та професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

Редакційна колегія:

Щербан Т. Д. – д.психол.н., професор (голова), Гоблик В. В. – д.е.н., професор, Товканець Г. В. – д.пед.н., професор; Кобаль В. І. – к.пед.н., доцент; Горват М.В. – к.пед.н., доцент, Мочан Т. М. – к.пед.н., доцент, Фенчак Л. М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

<i>КОРСІКОВА К.Г.</i> РОБОЧИЙ ЗОШИТ З ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ.....	179
<i>КОСЕНЧУК Ю.Г.</i> ПРОВІДНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ ШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ В ФІНЛЯНДСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ПОСТУПУ НУШ	181
<i>КОСТЬ Е.Ю., ГОРВАТ М.В.</i> ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ БУЛІНГУ СЕРЕД ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	184
<i>КУЗЬМА Д.В., ГОРВАТ М.В.</i> АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ	187
<i>КУЗЬМА О. І., ТОВКАНЕЦЬ Г. В.</i> СТИМУЛЮВАННЯ І МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	189
<i>КУРИЛО Л. Ф.</i> СУТНІСТЬ, ОСОБЛИВОСТІ ТА ФОРМИ АДАПТАЦІЙНИХ РОЗЛАДІВ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВИТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	191
<i>ЛЕДНЕЙ В.Е., КУЗЬМА-КАЧУР М.І.</i> ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР НА УРОКАХ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ.....	195
<i>ЛЕНДЕЛ В.В.</i> СОЦІАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ ФІЛОСОФСЬКИХ І ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	197
<i>ЛЕНДЕЛ К.І., ТОВКАНЕЦЬ Г.В.</i> ПРИНЦИПИ ВИХОВАННЯ У СУЧАСНИХ ПІДХОДАХ ДО ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА.....	200
<i>ЛЕХМАН О.Ю., ХОМА О.М.</i> ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННСВИХ УМІНЬ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	202
<i>ЛІБА О.М.</i> МЕТОДИЧНА КУЛЬТУРА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ	205
<i>МАЙБОРОДА І.Е.</i> ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА.....	207
<i>МАКАРЕВИЧ О.В., МАЙБОРОДА І.Е.</i> ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ НАРОДНОГО ДЕКОРАТИВНО- ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА.....	209
<i>МАЛЬКО М.В., МОЧАН Т.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВИТИ.....	211
<i>МАМОНОВА Г.В.</i> НАУКА В КОМІКСАХ: ДОСВІД ТОКІЙСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ	214
<i>МАРКОВИЧ В.О.</i> ПЕДАГОГІЧНА ЗАНЕДБАНІСТЬ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ШКОЛИ.....	215
<i>МАРКОВИЧ Т.М., ЧОВРІЙ С.Ю.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕ- СІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВИТИ В ЗАКАРПАТТІ (1919–1944).....	217

3. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ: збірник / за ред. Міністерство освіти та науки України. Київ: МОУ, 2016. 40 с.
4. ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ // Факультет педагогіки, психології та мистецтв ЦДПУ ім. В Винниченка. Кіровоград, 2015. Т. 2. С. 7-11.

**ЛЕХМАН О.Ю.,
ХОМА О.М.**

Мукачівський державний університет, Україна

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Державний стандарт початкової освіти мовно-літературної освітньої галузі передбачає змістові лінії, що спрямовані на формування ключових та предметних компетентностей. У документі зазначено: «Метою вивчення української мови та літератури, мов та літератур відповідних корінних народів і національних меншин є формування комунікативної, читацької та інших ключових компетентностей; розвиток особистості здобувачів освіти засобами різних видів мовленнєвої діяльності; здатності спілкуватися українською мовою, мовами відповідних корінних народів і національних меншин для духовного, культурного і національного самовираження, користуватися ними в особистому і суспільному житті, міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей» [2, с.4].

Отже, одним із найважливіших завдань сучасної початкової школи є формування у молодших школярів мовленнєвих умінь. Дослідженням означеної проблеми займається низка науковців: М. Вашуленко, О. Вашуленко, М. Пентилюк, К. Пономарьова, О. Хорошковська та інші. Відтак, за дослідженнями О. Вашуленко, «формування комунікативно-мовленнєвих умінь – це процес становлення і формування мовленнєвої особистості у процесі взаємодії, комунікації і спілкування її з іншими мовцями в різних мовленнєво-комунікативних ситуаціях; включення мовця в різні види мовленнєвої діяльності, які спрямовані на реалізацію завдань навчання, пізнання, спілкування» [1]. Учення виокремлює педагогічну умову, яка забезпечить виконання завдань щодо розвитку мовлен-

невих умінь. «З огляду на це важливо дбати про те, щоб комунікативно-мовленнева діяльність учнів була внутрішньо і ситуативно вмотивованою. За цієї умови учні природно оволодіватимуть способами комунікативної взаємодії з дорослими й однолітками, здатністю сприймати, розуміти, планувати, породжувати і контролювати власне мовлення» [там же].

Ми з'ясували, які є види мовлення та взаємозв'язок між ними. М. Вашуленко зазначає: «Розрізняють мовлення внутрішнє і зовнішнє. Внутрішнє мовлення – це мовлення в думках, яке відбувається без участі органів мовлення; воно уривчасте, позбавлене чітких граматичних форм. Внутрішнє мовлення – складний процес, на який важко впливати. ...Зовнішнє, озвучене мовлення поділяється на чотири види: слухання (аудіювання), говоріння, читання, письмо» [3, с.314]. Ці чотири види мовленнєвої діяльності є у тісному взаємозв'язку. Мовленнєві вміння реалізуються через систему методів та прийомів, зумовлених психологічними засадами формування й розвитку усного і писемного мовлення молодших школярів, а також за допомогою тренувальних вправ.

К. Пономарьова у посібнику «Формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови» розглядає низку питань щодо структури комунікативної компетентності, характеризує дидактико-методичний супровід формування комунікативної компетентності учнів початкової школи у процесі навчання української мови. Особливу увагу концентрує на методах, формах навчання, зокрема інтерактивних. «Інтерактивні форми навчання передбачають організацію ком-фортних умов для навчання, під час якого використовуються моделі життєвих ситуацій, рольові ігри та методи, що дають змогу створювати ситуації пошуку, співпереживання, суперечностей, ризику, сумніву, переконання, задоволення, аналізу та самооцінки своїх дій, спільне розв'язування проблем» [4, с.19].

У процесі дослідження цього питання ми з'ясували, що формування навичок усного мовлення здійснюється через дидактичні ігри, слухання текстів за qr-кодами, артикуляційні хвилинки, чистомовки, швидкомовки тощо. У процесі усного мовлення формується культура спілкування. Зрозуміло, що мовні компетенції є основою для формування як усних умінь, так й писемних. Сприймати зразки текстів навчального змісту, медіатекстів; створювати власні, вести бесіду на основі змодельованих життєвих ситуацій, відчувати та підтримувати зворотний зв'язок згідно з правилами українського мовленнєвого етикету сприяють формуванню комунікативної компетентності. Типові освітні програми за ред. О. Сав-

ченко та за ред. Р. Шияна передбачають роботу із медіатекстами. К.Пономарьова виокремлює напрями роботи над ними:

Перший напрям передбачає слухання аудіальних медіа (звукзаписів) у процесі формування аудіативних умінь, використання візуальних медіа (книжок, журналів, газет) для вдосконалення навички читання, складання розповідей, описів, есе, міркувань за візуальними медіапродуктами (малюнком, світлиною, картиною, коміксами) та аудіовізуальними (мультфільмом, телепередачею, фільмом)...

Другий напрям охоплює сприймання, аналіз, інтерпретацію простих медіапродуктів, визначення їх мети й адресата, правдоподібності описаних у медіатексті подій і тверджень, виходячи з власного досвіду, пояснення ролі елементів форми медіапродукту.

Третій напрям – це створення і презентація молодшими школярами самостійно та в групі простих аудіальних медіапродуктів (презентація роботи групи, оголошення зі сцени, повідомлення новин через гучномовець тощо. Крім того, цей напрям передбачає розвиток мовленнєво-творчих здібностей молодших школярів на основі використання медіапродуктів (складання усних і письмових монологічних висловлень – розповідей, описів, есе, міркувань) [4, с.74].

Питання роботи з медіатекстами є новим у методиці навчання української мови, тому його вивчення є вкрай важливим.

Отже, ми розглянули шляхи формування мовленнєвих умінь на уроках української мови у початковій школі.

Список використаних джерел

1. Вашуленко О. В. Формування комунікативно-мовленнєвих умінь молодших школярів на уроках літературного читання. Освіта ХХІ століття: теорія, практика, перспективи: матеріали Першої міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, м. Київ, 18 квіт. 2019 р. / Дидактика: теорія і практика : зб. наук. праць. Київ : Фенікс, 2019. С. 137-139.
2. Державний стандарт початкової освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>.
3. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М. С. Вашуленка. К. : Літера ЛТД, 2011. 364 с.
4. Пономарьова К. І. Формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови: методичний посібник. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2020. 88 с.

МЕТОДИЧНА КУЛЬТУРА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ

Реформаційні процеси в системі освіти України на сучасному етапі ставлять перед педагогічною наукою та освітньою практикою низку завдань, пов'язаних із перебудовою змісту освіти, оновленням форм, методів навчання. Відповідно особистість учителя сьогодні посідає особливе місце, адже саме йому належить здійснювати практичну реалізацію розпочатих реформ. Тому сучасний педагог має глибоко усвідомлювати місце і роль освітніх процесів у світовому культурному просторі, поєднувати глибокі фундаментальні теоретичні знання й практичну підготовленість, бути готовим до здійснення педагогічної діяльності на засадах професіоналізму. Освіта має стати одним із найважливіших чинників прогресу, а вчитель, як носій загальнолюдських і суспільних цінностей, творець особистості та транслятор надбань культури минулого в майбутнє, через сформовану професійну культуру зреалізувати завдання, що покладає на нього суспільство.

Теоретичною основою для формування методичної культури майбутнього вчителя слугують дослідження, які розкривають різні аспекти загальнометодичної підготовки вчителя (К. Авраменко, О. Байбакова, Т. Байбара, Н. Бібік, О. Біда, М. Вашуленко, Г. Тарасенко, Л. Хоружа та ін.).

Формування методичної культури вчителя - складний, довготривалий та послідовний процес, який відбувається під впливом різних факторів: зовнішніх - сучасні досягнення педагогічної науки та розвиток освітньої практики; рівень методичної культури педагогічної спільноти; розвиток додаткової професійної освіти педагогів; внутрішніх - значимі для вчителів норми та цінності; особистісні якості та внутрішні потреби вчителя; рівень професійно-педагогічної (базової) освіти вчителя; особистий досвід методичної діяльності; зусилля вчителя в професійній самоосвіті [1]. Методична культура вчителя – інтегративне особистісне утворення, діалектична єдність загального, особливого і одиничного, де загальним є культура особистості, що інтегрує в собі загальнолюдські цінності, соціальні норми, ставлення і способи діяльності. Як особливе вона

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>